

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

06-03-308М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи з
дисципліни «Макрофінансовий аналіз» для здобувачів вищої
освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною
програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості ННІ
економіки та менеджменту
Протокол № 4 від 27.12.2022 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з дисципліни «Макрофінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Мельник Л. М., Дума В. Л., Мошнич С. З. – Рівне : НУВГП, 2022. – 48 с.

Укладачі: Мельник Л. М., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки; Дума В. Л., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки; Мошнич С. З., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки.

Відповідальний за випуск: Мельник Л. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та економічної безпеки.

Гарант освітньої програми

Мельник Л. М.

Зміст

	стор.
1. Загальні вказівки	3
1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни	3
1.2. Навчально-методичні матеріали дисципліни	4
2. Теми та зміст дисципліни	6
2.1. Методологічні основи макроекономічного аналізу	6
2.2. Аналіз ефективності формування, розподілу та використання фінансових ресурсів на макrorівні	10
2.3. Аналіз грошово-кредитного ринку	16
2.4. Аналіз показників активності фондового ринку	23
2.5. Аналіз ефективності функціонування валютного ринку	27
2.6. Аналіз фінансово-економічних показників якості життя населення	32
2.7. Аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності та платіжного балансу країни	37
2.8. Аналіз індикаторів фінансово-економічної безпеки держави	40
3. Завдання для самостійної роботи	44

© Л. М. Мельник, В. Л. Дума,
С. З. Мошнич, 2023
© НУВГП, 2023

1. Загальні вказівки

1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Макрофінансовий аналіз» є формування аналітичного мислення фахівця з фінансів, оволодіння методами і прийомами аналізу макрофінансових показників, дослідження їх взаємозв'язку задля розв'язання комплексних економічних проблем.

Вивчення дисципліни «Макрофінансовий аналіз» передбачає набуття таких спеціальних компетенцій:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК 12. Здатність ідентифікувати проблемні аспекти та обґрунтовувати пріоритетні напрями покращення функціонування державних, корпоративних фінансів, фінансів домогосподарств, фінансової системи в цілому.

Вивчення дисципліни дозволить досягнути наступних програмних результатів навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР24. Вміти визначати та обґрунтовувати шляхи вдосконалення механізму функціонування державних, корпоративних фінансів, фінансів домогосподарств, фінансових ринків та покращення фінансового стану суб'єктів господарювання.

Після вивчення теоретичного та практичного матеріалу, виконання розрахункової роботи студенти складають залік.

1.2. Навчально-методичні матеріали дисципліни

Під час вивчення дисципліни студентам рекомендується користуватись наступними літературними джерелами:

1. Гроші та кредит : підручник / за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2011. 589 с.

2. Довгань Ж. М. Фінансова стійкість банківської системи

14. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Київ : КНЕУ, 2003. 147 с.

15. Радіонова І. Ф, Усик В. І. Макроекономічний аналіз : конспект лекцій. Київ : КНЕУ, 2015. 147 с.

2. Теми та зміст дисципліни

Тема 1. Методологічні основи макроекономічного аналізу

1. Методологія аналізу національної економіки.
2. Зв'язок макроекономічного аналізу з іншими науками.
3. Види макроекономічного аналізу
4. Передумови формування структури національної економіки.

Глосарій:

Державне регулювання економіки – цілеспрямована діяльність держави на правових, економічних і соціальних передумовах, необхідних для ефективного функціонування ринкового механізму та мінімізації його негативних наслідків.

Індекс людського розвитку (ІЛР) – сукупний показник рівня розвитку людини в країні, який можна приймати за кількісну оцінку якості життя. Інструменти національної економіки – теоретико-методологічні підходи до аналізу стану, факторів, проблем, закономірностей, тенденцій, параметрів розвитку системи та розроблені на цій основі заходи та засоби реалізації макроекономічних господарських рішень, що слугують інтересам країни та її населення.

Макроекономіка – галузь економічної науки, що досліджує закономірності функціонування та тенденції розвитку національної економіки в цілому, а також інструменти та методи її регулювання.

Макроекономічний аналіз – відстеження явищ, що відбуваються в економіці, визначення їх можливих наслідків і впливу на розвиток національної економіки.

Національна економіка – складна господарська, соціальна, організаційна, науково-технологічна система, яка має сукупний економічний ефект, що складається з окремих її потенціалів, накопичених у процесі свого функціонування.

Об'єкт національної економіки – господарська система країни на всіх її рівнях.

Предмет національної економіки – соціально-економічні процеси, що проявляються в закономірностях обсягів, темпів і пропорцій розвитку.

Структура національної економіки – сукупність історично сформованих стійких, здатних до відтворення функціональних взаємозв'язків між різними одиницями національної економіки.

Суб'єкт національної економіки – органи управління національною господарською системою країни, її галузей і регіонів, що реалізують ті функції, цілі та завдання, які поставлені перед національною економікою як наукою і областю національної практики господарювання.

Сукупний економічний потенціал національної економіки – сукупна здатність галузей національної економіки виробляти економічні блага за конкретний час. Завдання для самодіагностики

Контрольні запитання:

1. Визначте поняття «національна економіка».
2. Виділіть рівні національної господарської системи країни.
3. Визначте об'єкт, предмет, суб'єкт національної економіки.

Поясніть дане визначення.

4. Визначте поняття «виробничий потенціал національної економіки».

5. Визначте поняття «людський потенціал національної економіки». 6. Визначте поняття «ресурсний потенціал національної економіки».

Тестові завдання:

1. Національна економіка будь-якої країни:

Бюджетний дефіцит – ситуація, коли видатки бюджету перевищують його доходи.

Бюджетний профіцит – ситуація, коли доходи бюджету перевищують видатки.

Бюджетне регулювання – це щорічний перерозподіл загальнодержавних централізованих ресурсів між різними ланками бюджетної системи з метою збалансування бюджетів нижчого рівня.

Державний бюджет – основний загальнодержавний фонд централізованих коштів, за допомогою якого держава концентрує певну частину валового внутрішнього продукту і централізовано розподіляє на розвиток національної економіки, для соціального захисту населення, утримування органів державної влади й управління, оборону країни.

Державні видатки – це безперервне використання державою коштів з бюджету, позабюджетних фондів і власних коштів державних підприємств, об'єднань і організацій на цілі, що підтвержені законом про бюджет, позабюджетними фондами, нормативними актами уряду, міністерств і відомств і статутами підприємств і організацій.

Дефолт – відмова держави від зобов'язань за боргом.

Поворотні доходи держави – державні позики, за користування якими потрібно виплачувати відсотки і які мають бути повернуті в призначений угодою строк.

Контрольні запитання:

1. Дайте розгорнуте пояснення поняттю «державний бюджет».
2. Визначте поняття «державні витрати», охарактеризуйте їх основні види.
3. За рахунок чого формуються доходи державного бюджету України? Дайте розширену відповідь.
4. Визначте категорії державних видатків, докладно поясніть свою відповідь.

Тестові завдання:

1. В Україні державний бюджет на кожний фінансовий рік:

2	Доходи бюджету власні, млрд. грн	-				
3	Витрати бюджету , млрд.грн	-				
4	Податкові доходи , млрд. грн	-				
5	Трансферти , млрд. грн	-				
6	Чисельність населення , тис. осіб	-				
<i>Розрахункові показники</i>						
1	Коефіцієнт участі МБ у формуванні ЗБ України, %	Показує співвідношення між доходами МБ (без трансфертів) та доходами ЗБУ				
2	Рівень виконання місцевих бюджетів, %	Показує співвідношення між фактичними надходженнями до МБ та їх плановими величинами				
3	Рівень податкових надходжень, %	Характеризує частку податкових надходжень у структурі доходів МБ				
4	Коефіцієнт бюджетного покриття, %	Показує яка частина видатків МБ фінансується за рахунок його доходів (без трансфертів)				
5	Коефіцієнт фінансової залежності, %	Показує, яка частина видатків МБ покривається за рахунок надходжень від міжбюджетних трансфертів				

6	Коефіцієнт автономії, %	Показує частку власних доходів у загальних доходах місцевого бюджету				
7	Коефіцієнт дотаційності, %	Показує частку міжбюджетних трансфертів у загальних доходах МБ				
8	Коефіцієнт податкової самостійності, %	Показує частку власних податкових надходжень у загальній сумі податкових надходжень МБ				
9	Коефіцієнт бюджетної результативності грн/чол	Характеризує яка величина доходів МБ (без урахування трансфертів) припадає на одного мешканця регіону				
10	Коефіцієнт відносної бюджетної результативності %	Характеризує рівномірність залучення доходів до МБ з розрахунку на одного мешканця та визначається як співвідношення коефіцієнта бюджетної результативності даного регіону до середнього значення по Україні				
11	Коефіцієнт бюджетної забезпеченості населення, грн/чол.	Характеризує яка величина видатків МБ припадає на одного мешканця регіону.				
12	Коефіцієнт відносної бюджетної	Характеризує рівномірність забезпечення населення бюджетними				

